

Інструкційно-технологічна картка для проведення навчальної практики

Навчальна дисципліна. Епізоотологія з мікробіологією.

Місце проведення: лабораторія епізоотології з мікробіологією, клініка коледжу.

Тривалість заняття: 6 год.

Тема заняття. Протиепізоотичні, профілактичні та вимушені заходи в господарствах.

Мета проведення заняття. Набуття практичних навиків у складанні плану протиепізоотичних заходів у господарствах різних форм власності. Спонукає здобувачів освіти до науково-пізнавальної діяльності та трудової активності. Виховувати дисциплінованість, акуратність у роботі, повагу до обраної професії.

Матеріальне оснащення робочого місця. Журнал епізоотичного стану району, епізоотична карта району, примірні плани протиепізоотичних заходів, інструкційні картки.

Правила техніки безпеки на робочому місці.

1. Виконувати роботу, передбачену завданнями.
2. Працювати в сандязі та дотримуватись правил особистої гігієни.
3. Працювати на закріпленому місці під керівництвом викладача.
4. По закінченню роботи прибрати робоче місце.

Методичні вказівки щодо виконання і оформлення. Викладач звертає увагу здобувачів освіти на те, що план протиепізоотичних заходів розробляють відповідно до принципів планування та вимог, які передбачені планом ветеринарних заходів. Обов'язково планується проведення протиепізоотичних заходів в стаціонарно неблагополучних пунктах по заразних хворобах.

Під керівництвом викладача, користуючись роздатковим матеріалом, здобувачі освіти самостійно розробляють план протиепізоотичних заходів та виконують завдання. Викладач контролює роботу здобувачів освіти та допомагає методичними вказівками. В кінці виконання завдань здобувачі освіти роблять висновки та захищають виконану роботу.

Зміст і послідовність виконання завдання.

1. Ознайомитися з методикою складання плану протиепізоотичних заходів.
2. Розробити план протиепізоотичних заходів у господарствах різних форм власності (із врахуванням епізоотичної ситуації регіону).

ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

Перед початком виконання завдань ознайомтеся з епізоотичною ситуацією на території Чернігівської області за посиланням:

<https://dpssc.gov.ua/bezpechnist-kharchovykh-produktiv-ta-veterynariia/epizootychna-sytuatsiia-na-terytorii-oblasti.html>

1. Ознайомитися з методикою складання плану протиепізоотичних заходів.

Перспективні, поточні і оперативні плани ветеринарних заходів повинні бути науково обґрунтовані. Їх розробляють з урахуванням епізоотичного і ветеринарно-санітарного стану господарства, особливостей хвороб, біології їх збудників, умов зовнішнього середовища та інших чинників.

Обов'язково планується проведення протиепізоотичних заходів в стаціонарно неблагополучних пунктах по сибірці, емфізематозному карбункулі у великої рогатої худоби, бешисі свиней, лептоспірози, піроплазмідозах та інших хворобах. При деяких інфекційних та інвазійних хворобах профілактичні заходи планують тільки при наявності захворювань тварин або при умові безпосередньої загрози заносу збудника в цю місцевість чи в господарство (ящур великої рогатої худоби, чума свиней, хвороба Ньюкасла).

Планування і термін проведення ветеринарних заходів повинні відповідати об'єктивним закономірностям перебігу хвороби в тій чи іншій природно-кліматичній зоні. Тому органи ветеринарної медицини ретельно вивчають крайову епізоотологію, враховують місцеві особливості і визначають найбільш відповідні заходи та оптимальні терміни їх виконання. В благополучних господарствах планові заходи мають переважно профілактичний характер, а в неблагополучних — вимушені, оздоровчі, які спрямовані на ліквідацію хвороби.

План ветеринарно-профілактичних і протиепізоотичних заходів щорічно розробляється в тваринницьких господарствах і комплексах, в районах, містах, областях і в цілому по Україні.

Основне завдання плану — попередження виникнення різних заразних (інфекційних та інвазійних) хвороб тварин і птиці, забезпечення стійкого благополуччя стад і охорона населення від зооантропонозів.

Відповідальність за розробку плану протиепізоотичних заходів покладається на керівника ветеринарної медицини державної установи чи господарства.

План ветеринарно-профілактичних і протиепізоотичних заходів складається з двох частин: текстової і власне плану.

В текстовій частині передбачається проведення загальних протиепізоотичних заходів:

- огорожа господарства;
- будівництво санпропускника, дезбар'єра, шлагбаума, ізолятора та біотермічної ями;
- профілактичне карантинування па протязі 130 днів завезених в

- господарство тварин;
- контроль за годівлею, доглядом та утриманням тварин;
- проведення інших санітарних заходів (санітарного дня,
- кип'ятіння молочних відвійок, які надходять з молокозаводів, профілактичної дезінфекції тощо).

Власне план складається за спеціальною формою, в якій передбачаються такі графи:

- види заходів;
- обсяг робіт на рік, в тому числі поквартально;
- кількість обробок;
- вартість обробки однієї голови;
- загальна вартість обробок.

План має три основні розділи:

- а) діагностичні дослідження;
- б) профілактичні щеплення (вакцинації);
- в) лікувально-профілактичні обробки.

План профілактичних і протиепізоотичних заходів розробляють у відповідності до принципів планування та вимог, які передбачаються при плануванні ветеринарних заходів.

Для складання плану необхідно:

- добре вивчити епізоотичну обстановку в господарстві, населених пунктах району по епізоотичному журналу та карті, журналу реєстрації протиепізоотичних заходів, по формах звітності 1 -вет, 1 -вет А і експертизах ветлабораторій;
- знати план розвитку громадського тваринництва на майбутній рік з урахуванням обігу стада і кількості поголів'я в особистій власності громадян;
- володіти методикою планування діагностичних досліджень, профілактичних щеплень і лікувально-профілактичних обробок, для чого необхідно вивчити діючі інструкції по боротьбі з заразними хворобами та настанови щодо застосування, антигельмінтиків, інсектицидів, акарицидів та інших препаратів;
- визначити хвороби, для профілактики яких необхідно передбачати діагностичні дослідження, профілактичні щеплення, лікувально-профілактичні обробки;
- з'ясувати неблагополучні пункти по заразних хворобах.

Діагностичні дослідження

Згідно з діючими інструкціями щодо профілактики та боротьби з заразними хворобами в залежності від епізоотичної обстановки передбачається проведення масових профілактичних діагностичних досліджень на туберкульоз і бруцельоз тварин; сап; лейкоз, трихомоноз і вібріоз великої рогатої худоби, туберкульоз і пулороз птиці, гельмінтози тварин, хвороби бджіл та деякі інші хвороби.

Профілактичним алергічним дослідженням на туберкульоз підлягають тварини в благополучних по цій хворобі господарствах в такому порядку.

Один раз на рік (I—II кв.) досліджують: велику рогату худобу старше двох місяців в товарних господарствах, яка знаходиться на відгодівлі і в особистій власності громадян; свиней в племінних господарствах, а також, які направляються для комплектування комплексів (основних свиноматок, кнурів і молодняк старше двох місяців).

Два рази на рік (I—IV кв.) досліджують велику рогату худобу (корів, телиць та телят старше 2-х місячного віку, биків-виробників) племінних господарств, які поставляють молоко безпосередньо в дитячі лікувальні заклади, санаторії, будинки відпочинку і в торгівлю по прямим зв'язках, а також господарств, які межують з неблагополучними щодо туберкульозу пунктами або в минулому неблагополучних (на протязі 4-х років після їх оздоровлення).

Свиней товарних господарств, а також коней, кіз, овець і собак досліджують на туберкульоз в залежності від епізоотичної ситуації.

Дорослу птицю (старше двох років) на племзаводах і селекційно-племінних птахівничих станціях досліджують алергічно туберкуліном для птиці перед отриманням яєць для інкубації - 20% поголів'я, в промислових птахооб'єднаннях — не менше 10% поголів'я дорослої птиці і весь ремонтний молодняк старше шестимісячного віку.

Велика рогата худоба (старше 1 року) досліджується на бруцельоз серологічно один раз на рік в I—II кварталах, згідно з графом доставки крові в державну лабораторію ветеринарної медицини. Обов'язково досліджуються на бруцельоз корови, телиці, вівцематки (які залишилися без ягнят), основні свиноматки, а також бугаї, кнури і барани-виробники (останніх і баранів-пробників досліджують також на інфекційний епідідиміт).

Корів племінних господарств, а також господарств, які поставляють молоко в дитячі і лікувальні медичні заклади, санаторії, будинки відпочинку та торгову мережу по прямим зв'язках рекомендується два рази в рік (I і IV кв.) перевіряти по кільцевій реакції з молоком.

Два рази на рік необхідно серологічно досліджувати на бруцельоз велику рогату худобу в господарствах, які розташовані в неблагополучних зонах і відгонному тваринництві.

На сап досліджують коней і лошат старше 6 місяців алергічно раз на рік у II кварталі.

На лейкоз велику рогату худобу досліджують серологічно (РІД) старше 4-6 місячного віку один раз на рік; бугаїв, а також корів-продуцентів крові біофабрик та біоцехів - через кожні шість місяців.

В неблагополучних по лейкозу господарствах поголів'я великої рогатої худоби з 4 - 6 місячного віку підлягає серологічному (РІД) дослідженню через кожні 30 - 45 днів. Тварин з позитивною РІД досліджують гематологічно один раз на рік.

На трихомоноз досліджують бугаїв, корів, телиць парувального віку, які надходять в господарство (племстанцію), не менше трьох раз з інтервалом 10 днів, а бугаїв - щоквартально.

Дослідженню на вібріоз підлягають бугаї на станціях по штучному осіменінню, в племінних господарствах один раз на 6 місяців триразово з інтервалом в 10 днів (I і IV кв.).

Гельмінтологічні дослідження на фасціольоз, аскаридоз, монієзіоз та інші хвороби проводять в I кварталі шляхом відбору і відправки в лабораторію ветеринарної медицини проб фекалій від 20% поголів'я тварин господарства і 5—10% тварин комплексів.

На пулороз проводять дослідження всієї птиці маточного поголів'я шляхом постановки крово-краплинної реакції аглютинації за схемою: при комплектуванні стада, за місяць до збирання яєць для інкубації і надалі не рідше одного разу на квартал.

Діагностичні дослідження на хвороби бджіл (гнильцеві, варрооз, браульоз тощо) планують в кінці I та на початку II кварталу.

Тварин, що прибувають в господарство (велика рогата худоба, свині, вівці та ін.), в період профілактичного карантинування обов'язково досліджують на туберкульоз і бруцельоз, а корів і телиць — на лейкоз, трихомоноз та інші хвороби, в залежності від епізоотичної ситуації.

Профілактичні щеплення

Профілактичні щеплення плануються тільки в неблагополучних та загрозливих щодо заразних хвороб пунктах.

Неблагополучними пунктами щодо заразних хвороб вважають:

- по сибірці, емкару, бешисі свиней (грунтові інфекції) незалежно від терміну давності реєстрації хвороби;
- по чумі свиней — на протязі трьох років після останнього вогнища;
- по ящуру і сальмонельозу — на протязі останніх двох років після реєстрації хвороби;
- по браздоту овець, лептоспірозу тварин, хворобі Ауескі і гельмінтозах - якщо хвороби тварин реєстрували в минулому році;
- по піроплазмідозам - всі пункти і території пасовищ, де відзначались випадки захворювання тварин і є кліщі-переносники;
- по інших інфекційних та інвазійних хворобах тварин - ті пункти, де ці хвороби реєструються в період складання плану.

До загрозливих щодо заразних хвороб відносять пункти, які територіально прилягають до неблагополучних або мають з ними зв'язки, а також ті, де є постійна загроза занесення збудника (ферми, які використовують для годівлі харчові відходи їдалень, м'ясокомбінатів, молокозаводів).

Профілактичні щеплення планують проти:

- сибірки в стаціонарно неблагополучних і загрозливих пунктах все сприйнятливое поголів'я великої рогатої худоби, коней, свиней, овець один раз на рік (IV кв.). Молодняк великої рогатої худоби по досягненню 3-х місячного віку; повторне щеплення здійснюється через 6 місяців. Ягнят - первинно у 3-х місячному віці, ревакцинацію проводять через 3 місяці. Щепленню підлягають всі тварини, які прибувають для комплектування ферм;

- емфізематозного карбункулу великої рогатої худоби в стаціонарно неблагополучних пунктах у віці від 3-х місяців до 4-х років, а овець - старше 6 місяців в першому кварталі (не пізніше, як за два тижні до вигону на пасовище).
- Якщо пасовищний період продовжується більше 6 місяців, передбачається повторне щеплення сприйнятливих тварин (в кінці III або на початку IV кварталів);
- лептоспірозу великої рогатої худоби і свиней в стаціонарно неблагополучних, загрозливих і племінних господарствах. Тварин щеплюють з двомісячного віку двічі в II кварталі, велику рогату худобу повторно щеплюють через 12 місяців; свиней — у віці старше 4 місяців, повторно — через 6 місяців, а поросят щеплюють у місячному віці і повторно через 3 місяці;
- сальмонельозу та колібактеріозу телят і поросят в неблагополучних пунктах: тільних корів і супоросних свиноматок щеплюють за 1,5-2 місяці до отелу чи опоросу 3 рази з інтервалом між щепленнями 10 днів: телят - на 2-8-й день, поросят на 7—15 день після народження;
- диплококозів телят, ягнят і поросят в неблагополучних пунктах на протязі року з 8-денного віку (телят до 2-3 місячного, поросят і ягнят - до 2-х місячного віку);
- бешихи свиней у всіх господарствах, включаючи тварин особистої власності громадян. При цьому керуються такими принципами: все поголів'я свиней старше 2,5 місяців повинно бути в імунному стані на протязі року. Періодичність щеплень визначається вакциною, яка застосовується. При використанні концентрованої гідроокисалюмінієвої формолвакцини дорослих свиней щеплюють два рази на рік (I і III кв.), а молодняк через два тижні після відлучення;
- чуми свиней в таких господарствах: а) після зняття карантину на протязі трьох років, а також в навколишніх населених пунктах; б) в свинарських комплексах, спецгоспах і навколо них; в) розташованих в зонах, де реєстрували випадки захворювання чумою; г) які комплектуються збірним поголів'ям; д) що використовують для годівлі свиней харчові залишки і відходи боєнь; е) розташованих поблизу державних кордонів, промислових центрів, м'ясокомбінатів, утильзаводів, залізничних станцій, різних морських і повітряних портів, автошляхів. Принцип планування щеплень такий самий, як і при бешисі. Доросле поголів'я щеплюють вірусвакциною АСВ із штаму К один раз на рік (I - II кв.), а молодняк — по мірі підростання на протязі року;
- хвороби Ауескі свиней в неблагополучних і загрозливих господарствах, а також в спецгоспах і комплексах (I—II кв.); доросле поголів'я вдруге щеплюють на протязі року, як правило, з двотижневого віку (в епізоотичному вогнищі - з дводенного);
- сказу - всіх собак старше 6 місяців (I - II кв.);
- трихофітії - в неблагополучних пунктах з місячного віку, двічі з інтервалом 10 - 14 днів;

- ящуру великої рогатої худоби і хвороби Ньюкасла — з урахуванням епізоотичної ситуації і вказівок головного лікаря ветеринарної медицини району. В областях і районах, в яких щорічно реєструється ящур, планують профілактичні щеплення всього сприйнятливого поголів'я великої рогатої худоби і свиней (I - III кв.).

На птахофабриках і в навколишніх населених пунктах обов'язково планують щеплення птиці проти хвороби Ньюкасла. Щеплення птиці проти інфекційного ларинготрахеїту, колібактеріозу, пастерельозу, віспи-дифтериту, спірохетозу, хвороби Марека передбачають з урахуванням епізоотичної обстановки.

Щеплення кролів проти міксоматозу та геморагічної септицемії планують в благополучних, загрозливих і неблагополучних пунктах в II кварталі (до появи основних переносників збудника хвороби - комарів).

Лікувально-профілактичні обробки

Дегельмінтизація проти більшості гельмінтозів планується в основному в I кварталі, коли більшість гельмінтів закінчують цикл розвитку, досягають статевої зрілості, а для яєць або личинок в зовнішньому середовищі відсутні необхідні умови для розвитку до інвазійної стадії. Терміни дегельмінтизації пропонуються ветеринарними органами для різних зон.

Для зони Лісостепу та Полісся України вони такі:

- проти фасціольозу великої рогатої худоби і овець - лютий - березень (I кв.) і грудень (IV кв.);
- проти диктіокаульозу великої рогатої худоби і овець — березень (I кв.) і жовтень — листопад (IV кв.);
- проти монієзії овець — через 25-30 днів після вигону тварин на пасовище (преімагінальна), повторно - через 15 днів, і третій раз через 20 - 25 днів після другої обробки, тобто в травні, червні, липні (II і III кв.), а потім через 30 днів після переведення овець на зимове утримання в листопаді - грудні (IV кв.);
- проти аскаріозу свиней — квітень (II кв.), липень (III кв.) і грудень (IV кв.);
- проти метастронгілятозів свиней - березень (I кв.), жовтень (IV кв.) і грудень (IV кв.);
- проти параскаридозу коней - березень (I кв.) і жовтень (IV кв.);
- проти стронгілятозів коней - травень (II кв.) і жовтень (IV кв.);
- проти цестодозів собак - березень (I кв.), червень (II кв.), вересень (III кв.) і грудень (IV кв.);
- проти корости і ектопаразитів овець після стрижки — травень - червень (II кв.) і вересень (III кв.);
- проти ектопаразитів свиней - щоквартально;
- проти піроплазмідозів - на протязі часу можливого паразитування статевозрілих кліщів на тваринах (II—III кв.);
- проти гіподерматозу великої рогатої худоби - II і III кв.

В цих методичних вказівках наведені основні заходи і терміни їх проведення, котрі, як правило, передбачаються в плані. Планування інших обробок визначається конкретною епізоотичною ситуацією, діючими інструкціями і настановами.

Річний і квартальний обсяги робіт в плані подаються у вигляді цифрових показників. Цифри повторних обробок тварин беруться в дужки. Громадське поголів'я показується в чисельнику, а тварини особистого користування - в знаменнику.

Розроблений в господарстві план погоджується з головним лікарем державної ветеринарної медицини району і затверджується керівником господарства (правлінням колгоспу, директором радгоспу).

Затверджений план є обов'язковим для виконання.

На протязі року в план можуть вноситись зміни і доповнення, обумовлені динамікою епізоотичної обстановки в господарстві, районі чи області. Плани господарств включають в загальний план ветеринарно-профілактичних і протиепізоотичних заходів району, який затверджується державною адміністрацією.

До плану протиепізоотичних заходів складається пояснювальна записка. В ній обґрунтовують необхідність проведення передбачених в плані заходів, вказується поголів'я громадського і особистого користування, що підлягатиме обробкам, перераховуються діагностичні препарати, вакцини і лікувально-профілактичні засоби, які плануються для застосування (ці дані необхідні для складання річних заявок на біопрепарати і лікувально-профілактичні засоби), впровадження технічних засобів для групових обробок тварин, досягнення науки та передового досвіду, наводяться календарні терміни окремих обробок, направлення крові в лабораторію та інша інформація на вимогу головного лікаря ветеринарної медицини району.

Ознайомитися із шаблоном плану протиепізоотичних заходів відносно службових собак ви можете за посиланням:

http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/TF022077.html

2. Розробити план протиепізоотичних заходів у господарствах різних форм власності (із врахуванням епізоотичної ситуації регіону).

При розробці плану протиепізоотичних заходів у господарствах різних форм власності можна використовувати примірну кількість поголів'я.

Головний державний інспектор
ветеринарної
медицини Чернігівського району

В.С. Архипов

« »

20 р.

Протокол засідання правління
господарства

« »

20 р.

№

ПЛАН
протиєпізоотичних заходів по агрофірмі «Диво»
Чернігівського району Чернігівської області на 20__рік.

Види заходів	Кількість тварин, що підлягають обробкам	В т.ч. по кварталах				Кількість обробок	Вартість обробки і голів	Вартість обробки
		I	II	III	IV			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Діагностичні дослідження								
Сап коней								
Туберкульоз:								
великої рогатої худоби								
свиней								
птиці								
Бруцельоз:								
великої рогатої худоби								
овець, кіз								
свиней								
лейкоз великої рогатої худоби								
Фасціольоз:								
великої рогатої худоби								
овець								
II. Профілактичні щеплення								
Сибірка:								
коней								
великої рогатої худоби								
овець і кіз								
інших тварин								
Емфізематозний карбункул:								

великої рогатої худоби								
Бешиха свиней								
Чума свиней								
Брадзот овець								
Хвороба Ньюкасла								
ІІІ. Лікувально-проф. щеплення								
Дегельмінтизація проти:								
фасціольозу:								
великої рогатої худоби								
овець								
диктіокаульозу :								
великої рогатої худоби								
овець								
Купання овець проти корости								
Обробка проти піроплазмідозів:								
великої рогатої худоби								
коней								
овець								
Разом:								

Головний лікар ветеринарної медицини господарства _____ **А.К. Цимбал**
(підпис)

«_____» _____ 20____ р.

СКЛАДАННЯ ПЛАНУ ПРОТИЕПІЗООТИЧНИХ ЗАХОДІВ.

У господарстві нараховується:

- ✓ великої рогатої худоби -1110 голів
 - в т.ч. корови -750 голів
 - нетелі – 150
 - бики-плідники – 10 голів
 - молодняк ВРХ від 6 до 18 місяців - 200 голів.
- ✓ Коні - 70 голів.
- ✓ Вівці -700голів.
 - в т.ч. дорослі -500 голів;
 - ягнята до 1 року -200голів.

- ✓ Свині, всього 940 голів.
 - в т.ч. свиноматки основні - 400 голів;
 - кнури - плідники - 20 голів;
 - відлучені поросята- 120 голів;
- ✓ Молодняк на відгодівлі -400 голів.
- ✓ Кролі, всього 120 голів.
- ✓ Бджолосім'ї - 20 .
- ✓ Собаки, всього - 20 голів.
- ✓ Птиця -1200 голів.
 - в т. ч. доросла - 800 голів;
 - молодняк - 400 голів.

Після виконання завдання здобувачі освіти повинні:

Знати	Вміти
Методику складання плану протиепізоотичних заходів в господарствах різних форм власності.	Розробляти план протиепізоотичних заходів в господарствах різних форм власності.

Захист практичних завдань. Перевірка робочих зошитів.

1. Які дані необхідні для складання плану протиепізоотичних заходів?
2. Яке основне завдання плану протиепізоотичних заходів?
3. З яких розділів складається план протиепізоотичних заходів?
4. Який зміст розділу «Діагностичні дослідження»?
5. Які масові дослідження проводять в господарствах?
6. Яких тварин і коли досліджують серологічно?
7. Які тварини підлягають плановим діагностичним дослідженням?
8. Яка структура та зміст розділу «Профілактичні щеплення»?
9. Які тварини підлягають плановим профілактичним щепленням?

10. Яка структура та зміст розділу «Лікувально-профілактичні обробки»?

Домашнє завдання:

1. Постой В.П. Епізоотологія з мікробіологією. - К.: Вища освіта, 2006. С. 143 – 144.
2. Горбань М.І. Епізоотологія з мікробіологією. – К.: Вища школа, 1984. С. 62 – 64.
3. Литвин В.П., Євтушенко А.Ф., Радіонов М.Т. та ін.: За ред. Литвина В.П. Практикум із загальної епізоотології. – К.: НАУ, 2003. С. 155– 164.
4. Бусол В.О., Євтушенко А.Ф. та ін.: Організація ветеринарної справи. – К.: Златояр, 2005. С. 106 -114.

Завдання для самостійної роботи.

1. Скласти місячний план роботи дільниці ветеринарної медицини.

Інструкційно-технологічна картка розроблена викладачем Пісковою В.М., Федоренко І.О.

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії професійної та практичної підготовки.

Протокол № від 20 р